

Liitteeksi käyttö- ja hoitosuunnitelmaan
Tenon kalatalousalueen päätös 10.2.2023

KALASTUKSEN VALVONTASUUNNITELMA 2023-2027

Johdanto

Tenon kalatalousalue on Suomen pohjoisin kalatalousalue. Kalatalousalue käsittää koko Tenon Suomen puoleisen valuma-alueen. Alue sijoittuu pääosin Utsjoen kunnan alueelle, mutta eteläisin osa on Inarin kunnan puolella, ulottuen Skiehcámjokivartta etelään, hyvin lähelle Enontekiön kunnanrajaa. Alue kuuluu kokonaisuudessaan saamelaisten kotiseutualueeseen. Liitteenä on karttakalatalousalueesta. Alueen vesipinta-ala on yhteensä 19 495 hehtaaria. Kalastuksen valvontasuunnitelma koskee Tenon kalatalousalueen alueita. Tyypillistä alueen kalavesille on, että niissä on pääosin luontaisesti lisääntyvät kalakannat. Kalatalousalueella on runsaasti erikokoisia järvi- ja jokivesistöjä. Lisäksi Utsjoen tunturialueilla on hoidettuja rautujärviä, joihin on haettu yleiskalastuskielto ELY-keskukselta. Suomen ja Norjan rajajokiosuuden pituus on 288 km sisältäen Tenojoen lisäksi sen jatkeena olevat Inari- ja Skiehtsamjoet. Rajajokiosuudella sovelletaan Suomen ja Norjan välistä Tenojoen vesistön kalastussääntöä. Tenon sivuvesien lohien nousualueilla sovelletaan, Tenojoen vesistön sivuvesi asetusta. Kevon luonnonpuiston alueella harjoitetaan myös kalastusta ja toimintaa siellä rajoittaa sivuvesi asetuksen lisäksi puistosääntö sekä luonnonsuojelusäädökset.

Kalastuksen valvonnan tavoitteet

Kalastuksen valvonnan päämääränä ja tavoitteena on neuvoa-, opastaa- ja ohjata kalastajia, valvoa, että säännöksiä ja säädöksiä noudatetaan, mutta myös valvoa, ettei kalastuksella säädöksiä rikkomalla vaaranneta kalakantoja, eikä muutenkaan harjoiteta luvatonta ja laitonta kalastusta. Erityisesti Tenojoen ja sen sivujokien lohikannat ovat hyvin herkässä tilassa, eivätkä kaikki lohijoet täytä kutukantatavoitteita. Sivujokien valvonta on erityisen tärkeää, kun lohikannat ovat pienet. Tärkeää on myös valvoa hoidettuja rautuvesiä. Kalatalousalueen tavoitteena on saada keskitetysti toimiva, kustannustehokas ja päällekkäistä kalastuksenvalvontaa pois sulkeva valvonta kokonaisuus, sekä myös näin saada lisättyä valvonnan näkyvyyttä. Kalatalousalueen valtuuttamana kalastuksenvalvojat saavat laajemmat valvontaoikeudet, sekä näin tehostettua valvontaa. Tavoitteena on myös saada kattavampi rahoitus, jotta voidaan tehokkaasti ja hallitusti lisätä kalastuksenvalvontaa koko kalatalousalueelle. Tarkoituksena on kouluttaa lisää valvojia alueelle. Kalastuksen valvontaa koordinoisi Tenon kalatalousalue.

Kalastuksen valvonta

Varsinaisia kalastusta valvovia viranomaisia ovat kalatalousalueen, Metsähallituksen, Lapin ELY-keskuksen, poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin virkamiehet. Osakaskunnilla ja osakaskuntiin

kuulumattomilla vesialueen omistajilla on vastuu omistamiensa vesien valvonnasta. Kalatalousalueen vesien valvonta on tarkoituksen mukaisinta keskittää kalatalousalueelle, joka vuosittain laatii erillisen valvontasuunnitelman. Suunnitelmassa esitetään valvonnan painopistealueet ja kunkin valvontaa tekevän viranomaisen ja osakaskunnan vastuut. Kalatalousalue voi myös vastata käytännön kalastusvalvonnan toimeenpanosta palkkaamalla valvojat. Se edellyttää vesialueen omistajien osallistumista kustannuksiin. Kalatalousalueelle valvonnasta koituvat kustannukset ovat suuret, mutta myös siitä pitkällä aikavälillä kalavesien hoidossa saatava hyöty on suurta. Vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa esitetään tarkemmat yksityiskohdat valvonnasta ja sen painopisteistä. Mikäli kalastusrikkeet yleistyvät, harkitaan valvonnan tehostamista ongelma-alueille sekä tehostetaan tiedotusta. Kalatalousalue pyrkii vuosittain resurssien puitteissa valtuuttamaan riittävän määrän kalastuksenvalvojia. Lapin ELY-keskuksen vastuulla on Teno-, Inari- ja Skiehcanjokien rajajokiosuuden valvonta. Metsähallituksen valvojat valvovat alueella omia vesialueitaan. Kalastuksen valvontaa voivat suorittavat myös Utsjoen osakaskuntien omat valvojat omilla vesialueillaan.

Valvonta käytännössä

Tenon kalatalousalueen kalastuksenvalvontaa koordinoi valvontakoordinaattori tai toiminnanjohtaja. Kalatalousalue tekee valvontayhteistyötä Metsähallituksen ja Utsjoen osakaskuntien kanssa. Tarvittaessa tehdään yhteisvalvontaa myös ELY-keskuksen valvonnan kanssa. Erityiset valvonnan painopistealueet ovat Tenon sivujoet ja hoidetut rautuvedet. Kalastuksen valvonta painottuu Tenon sivujokiin, lohien nousuaikaan eli viikoille 23–37 ja alla lueteltuihin järviin ja lampiin kesäkuun-syyskuun aikana. Muita alueita valvotaan satunnaisesti.

Valvonnan tärkeimmät kohdealueet osakaskunnittain, joet:

- Outakosken alue: Karigasjoki, Akujoki, Nilijoki
- Kirkonkylän alue: Utsjoki, Kevojoen alaosa, Tsarsjoen alaosa
- Vetsikon alue: Vetsijoki
- Nuorgamin alue: Pulmankijoki ja Kaldasjoki

Valvonnan tärkeimmät kohdealueet osakaskunnittain, järvet:

- Outakosken alue: Vardojärvi, Akujärvi, Birkejärvi, Vuorgutsarjärvet ja Jägelveiladdu
- Kirkonkylän alue: Vähäinen tarve
- Vetsikon alue: Kaikki rautuvedet
- Nuorgamin alue: Onkimajärvi ja Kertusjärvi

Valvonnan tärkeimmät kohdealueet Metsähallitus, edellä mainittujen lisäksi:

- Kevojoki, Kevon luonnonpuiston alue
- Tsarssijoki
- Kuoppilasjoki, Birkejoki, Goaskinjoki
- Luossajoki
- Utsjoen hoidetut rautujärvet Nuorgamin alueella

Yhteystiedot:

- Utsjoen kalatalousalueen toiminnanjohtaja Niilo I Aikio puh. 044 4918086
- Erätarkastaja Jari Liimatainen puh. 0400 392726
- Eräsuunnittelija Jarmo Huhtamalla puh. 0400 397534
- Ivalon poliisi puh. 040 5417864
- Rajavartiosto johtokeskus puh. 029 5425010
- Tenon valvojat (ELY-keskus) **Karigasniemellä:** Jorma Harlin puh. 040 8439093 ja Christer Rasmus 040 8439094, **Utsjoella:** Valle Juha puh. 040 1801588 ja Länsman Niilo Kalevi puh. 040 8619052

Utsjoella 10.2.2023

Puheenjohtaja

MIKA AIKIO

Toiminnanjohtaja

NIILO AIKIO